

William Shakespeare

A vihar

(Tandori Dezső fordítása)

A helyszín: lakatlan sziget

ELSŐ FELVONÁS

1. SZÍN

(Hajón a tengeren): mennydörgés-villámlás veszett zajai.

Jön: Kapitány és Kormányos

Kapitány Kormányos, hé!

Kormányos Hé, mester úr: mi a dörgés?

Kapitány Pont az: gyerünk, beszélj a matrózokkal, fogják
meg a dolog végét, vagy itt még megfeneklünk:
mozgás, mozgás.

El. Matrózok jönnek.

Kormányos Rajta, jó lelkek! csak rajta, rajta, lelkeim!
Szaporán! Berántani a vitorla csücskit. Ügyelni
a kapitány úr füttyit! – Fújd csak, fújd csak,
vihar, tüdőd szakadjon, utunk el ne akadjon!

Jön Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo, mások.

Alonso Vigyázz reánk, hű kormányos. Kapitány urunk
hol? Vezényeld az embereket.

Kormányos Esdve kérem, maradjanak a fenéken.

Antonio Hol a kapitányunk, kormányos?

- Kormányos Nem hallja a füttyit? És csak utunkban vannak itt; mondom, maradjanak lenn; ne a vihar dolgát segítsék.
- Gonzalo Jól van, jól van, türelem.
- Kormányos És a tengernek is volna. Menjenek már! Mit bánják ezek a bömbölő szelek a király nevét! Le a kabinjukba, és csönd! Ne zavarjanak minket.
- Gonzalo Jó, de gondold meg, ki van a hajódon.
- Kormányos Senki, akit magamnál jobban szeretnék. Maga a tanácsos úr, viszont; és ha csöndet parancsol ezeknek az elemeknek, és arra azon nyomban békesség lesz, nem nyúlunk kötélhez többé; éljen a tekintélyével, ha tud: de ha nem, adjon hálát, hogy eddig is élhetett, aztán tessék, készülődjön a kabinjában, eljöhet az a kis végórácska netán, úgy ám. Rajta, jó lelkeim! És félre az útból, ha mondom.
- Gonzalo Minden reményem ez a fickó; semmi jele az akasztófavirág-pofáján, hogy vízi hullának készülne. Jó sors, ne is engedj ebből, hadd lógjon: addig is, nyaka-kötele legyen megmentőnk, mert magunk ereje nem biztató

vontató így. Mondom, ha nem akasztófára született, vesztett
 ügyünk van.

Kormányos Le az árboc sudarával! rajta, rajta! lejjebb,
 lejjebb! Lássuk csak a fővitorlával, mi lesz!

Gonzalo Végünk, imádkozzunk!

Alonso Imádkozzunk!

Antonio Irgalom.

Kormányos Ördög a bömbölőtökbe, hé! Ezek túlbögik a
 vihart is, meg az én parancsaimat.

(Vissza-)jön Sebastian, Antonio és Gonzalo.

Kormányos Hát már megint! mi dolguk itt? Adjuk fel,
 fulladjunk vízbe? Azt akarják, süllyedjünk el?

Sebastian Ragya verje rusnya torkod, mit káromolsz, mit
 kergetsz itt minket, te rühös kutya!

Kormányos Dolgozzon akkor maga!

Antonio Kössenek föl, te korcs!
 Szemtelen szájhős! Magad félsz legjobban a
 vízbefúlástól.

Gonzalo Ez nem fog a vízbe fúlni, még egy dióhéj
 hajóból se, legyen az akár olyan lyukas, mint
 egy ringyó!

Kormányos Szélnek, oldalt, szélnek most! és két fokkal ki;
a tengernek újra; odébb az orrát!

Jönnek csuromvizes Matrózok.

Francisco Végünk, végünk! imádkozzunk!
végünk!

Kormányos Nocsak, kihűl majd a szánk?

Gonzalo Imába a Királyt, a Herceget!
Közös az ügyünk!

Sebastian De nincs már türelmem.

Antonio Részegek játsszák el az életünket:
Te szemét nagyszájú – bár a fenéken
Fürdetne tíz ár!

Gonzalo Nem! Ezt felkötik majd,
Tízmillió vízcsepp se védi attól,
Örvényük hiába tátog rá!
(zavaros hangok bentről):
“Nagy ég!” – “Irgalom! Süllyedünk!
Széttörünk!” – “Ég veled, jó nőm!
Gyermekeim! Ó!” – “Az Isten áldjon,
bátyám!” – Széttörünk! Széttörünk!”

Alonso Süllyedünk!

Antonio Süllyedjetek! Az árbocrúd enyém.

Sebastian Kettőnké! A többiek vesszenek.

El Antonio és Sebastian.

Gonzalo Hát én most akárhány ezer tengeri mérföldet adnék egy hold szárazföldért, akármi kopár ugarért, túskebozótosért. Ám legyen meg az ég akarata! persze, azért csak száraz halált szomjaznék.

El.

2. SZÍN

A sziget. Prospero barlangja előtt.
Jön Prospero és Miranda.

Miranda Drága apám, ha bűverőd teszi,
Hogy bóg e vad víz, tedd, hogy elcsituljon.
Az égből bűzös kénzapor szakadna:
S a tenger a menny képébe tarajlik,
Úgy olt tüzet. Jaj, hogy szenvedtem én is A
szenedőkkel! Egy derék hajó
(Rajta pár nemes lény is, biztosan)
Ízekre tört. Kiáltásuk de verte
A szívem! Szegény lelkek, odavesztek!
Ha erős isten vagyok, azt a tengert

Süllyesztem a föld alá, mit nyeli
 El az árva lélekvesztőt, riadt,
 Kedves utasaival.

Prospero

Csillapodj: ne

Riadozz magad is. Mondd jó szívednek:
 Semmi baj.

Miranda

Ó, rémes nap!

Prospero

Semmi baj nincs.

Akármit tettem, csak veled törődtem,
 Édes drágám; kislányom, aki még azt
 Se tudod, ki vagy; ugyanígy, hogy én
 Honnét vagyok, hogy jóval több vagyok, mint
 Prospero, a szegény barlanglakó,
 Semmi több, mint hogy apád.

Miranda

Semmi többet

Nem is akartam tudni.

Prospero

Ideje,

Hogy többet is megtudj. Add kezed,
 Kanyarítsd le bűvös köpenyem. – Úgy:
 Pihenj, én Varázsom. Te meg töröld le
 Könnyed. Ne félj: ami részvéted így
 Felkeltette, a rémes fordulat,
 Varázsló-művem volt, és a szegény

Utásokra úgy vigyáztam, hogy egy
 Léleknek – nem, semmi baja nem lett
 Egy hajszálnak se a hajón, mely
 Kiáltások közt, rémlátványra tört.
 Ül le; mert meg kell ismerned apádat.

Miranda Gyakran belekezdte már, hogy ki volnék,
 De abbahagyta, hagyta faggatózni,
 Végül az jött: “Még – ne.”

Prospero Most itt a perc; most
 Engedelmeskedj, figyelj szavamra
 Emlékszel-e még az
 Időkre, hogy nem laktunk e tanyán?
 Aligha, ugye. Hiszen három éves
 Alig voltál.

Miranda De emlékszem, apám!

Prospero És
 Ugyan mire? más házra, illetőkre?
 Halljunk bármi töredéket a képből,
 Mely benned így megélt.

Miranda Távoli, messzi,
 És inkább álom életű az emlék,
 Nem eleven kép. Volt köröttem egykor
 Négy vagy öt asszony, négy vagy öt dada?

Prospero Még hogy, Miranda! Több is volt. De
hogyhogy
 Így megmaradt ez? Mi van más egyéb, mit
 Az idő sötét szakadék-ölén láatsz?
 Ha ilyesmiket tudsz, hát nem tudod,
 Hogy kerültél ide?

Miranda Azt nem tudom.

Prospero Még
 Tizenkét éve, Miranda, tucatnyi
 Éve apád Milánó hercege
 Volt, nagyhatalmú.

Miranda Uram, nem te vagy hát?

Prospero Anyád az erény mintaképe volt, és
 Ő azt mondta, a lányom vagy; apád
 Volt Milánó hercege, És egyetlen
 Örököse hercegnő, nem csekélyebb.

Miranda Jó ég! Rút sors, hogy onnét válni kellett.
 Vagy áldás volt?

Prospero Ez is, az is, leányom.
 Rút sors tépett ki onnét, de
 Áldás, hogy itt lehetünk.

Ő füttyült, táncolt minden szív; mint a
Folyondár, birodalmi törzsemet mind
Befonta, nedvét szívta. Nem figyelsz, no.

Miranda Jaj, kérlek, nagyon is.

Prospero Tedd is, könyörgök.

Feledtem a világot, céloom az volt,
Hogy lelkem zavartalan gyarapítsam,
Ekképp rejtőzve túl nyilvánvalóan
Lettem a legkülönb; hitvány fivérem
Gonoszságát szítottam; és bizalmam,
Jó szülők módján, épp ellenkező mód
Fokozta álnokságát, nem csekélyebb
Lett ez, mint hitem benne, csillagos
Égig érő bízásom. Így azon túl,
Így tehát hatalma
Lett rangom teljes napfénye szerint.
És mint aki addig mond hazug mesét, hogy
Maga is elhiszi, elméje úgy
Emlékezett, gazul, hogy ő a herceg:
Elfajult a szerep; hogy a hatalmat
Külszínre minden szent joga szerint
Gyakorolta, becsvágya felszökött – de
Hallasz?

Ezért ő engem, családommal együtt,
 Elűz a hercegségből, és a szép
 Milánó mindenestül az öcsémé;
 Gyűlt álnok sereg, és egy éjszaka,
 Jó órán, Antonio megnyitotta
 Milánó kapuit; a fogdmegek
 Fogtak engem s téged, síró szegénykét,
 Kidobtak vaksötétbe.

Miranda

Borzalom! De

Ha nem emlékszem már, hogy sírtam akkor,
 Sírok, siratlak újra; új tudásom
 Fakasztja könnyem.

Prospero

Hallgasd tovább,
 Kicsit, mind e mai dolgokig,
 Melyek nélkül ez a história –
 Kacat lenne csak.

Miranda

Miért hagytak élve

Minket akkor ott?

Prospero

Jó kérdés, leányom.

Drágám, nem tehatték,
 Olyan kedves voltam a népnek; inkább
 Nem mocskolták vérrel is tettüket; szebb
 Színben nem tűnik úgy föl a gonosz.

Tehát: gyorsan ladikba mivelünk,
 Ki a tengerre pár mérföldnyire;
 Rossz bárka várt ott ránk, se evezője,
 Se kormányja, se árboc, se vitorla;
 A patkányok is elhagyták nagy ésszel;
 Ezt kaptuk: rajta! sírjunk az üvöltő
 Haboknak, sóhajtsunk a szélnek, az majd
 Visszanyög hasztalan.

Miranda

Micsoda terhed

Voltam én akkor!

Prospero

Védő angyalom,

Az voltál, megmentőm. Úgy mosolyogtál,
 Hogy abban égi erő volt, amíg én
 A tengert itattam sós könnyeimmal,
 Hörögve a csapás nyomán; bizony, te
 Voltál a támaszom, hogy ellenálljak,
 Akármi jön még.

Miranda

És partot hogy értünk?

Prospero

A Gondviselés vezérlete által.
 Volt némi ennivalónk, friss vizünk, egy
 Nemes nápolyi, Gonzalo, akit
 Megbízta a végrehajtással, a
 Végén könyörületből hagyta ott,

Ruhát is, szépen, vásznat, sok, azóta
 Oly hasznos eszközt; és e jószívű, mert
 Tudta, hogy szerettem könyveimet,
 Utánunk hozott jó pár kötetet:
 Hercegségemnél drágábbak nekem!

Miranda

Bár

Láthatnám ezt az embert!

Prospero

Most felállok:

maradj ülve, halld bús tengeri kalandunk
 Végét. E szigetet értük el, és én
 Itt, mint tanítód, több hasznodra voltam,
 Mint bárki hercegnőnek bárki más
 Mestere, itt nem volt lustálkodás.

Miranda

Az ég áldjon érte! És most, mondd,
 Mert szívem riad egyre, miért
 Kavartad a vihart?

Prospero

Hát tudj meg ennyit.

Furcsa kedvből a kalandos Szerencse
 (Már jó úrnóm) ellenségeimet
 E partra verte; és jós-tudományom
 Úgy mutatja, hogy
 Nagyígéretű csillag áll fölöttem, amelynek
 Udvarolnom kell most; ha nem teszem,

Jó sorsom elvész örökre. Ne kérdezz
Többet; álmos is vagy, no; az egészség
Jele; hagyd: mit is tehetsz ellene.

Miranda már alszik.

Gyere, szolgám, gyere csak. Készen állok.
Arielem, jöjj közelébb.

Jön Ariel.

Ariel Üdv, nagy mester! üdv, ünnepélyes úr!
Jövök, hogy kedvedre tegyek: repüljek,
Ússzam, vagy tűzbe menjek, lovagoljak
Sörényes felhőn: szent parancsodé
Ariel, és amit tud.

Prospero Szellem, azt a
Vihart pontosan parancsom szerint
Kavartad?

Ariel Egy ízig. Hogy a királyi hajóra
Szökkentem, az orrba, majd kétfelől,
A fedélzetre, a kabinok sorába
Lángot fújtam, szörnyűt; osztódtam is,
Többfele égtem; az árboc hegyén,
Korláton, pányvafán, külön-külön,

És egyesülve. Jupiter haragja,
 nem lehet
 Gyorsabb, rontóbb; a kénköves üvöltés
 Tüze és ropogása a hatalmas
 Neptunt rengette, vad hullám riadt,
 Szigony reszketett.

Prospero Derék szellemem!
 És ki volt oly hős, oly erős, hogy a
 Pánikban észnél maradt?

Ariel Lélek egy se!
 Örület lázán, kétségbeesetten
 Verdestek. Szöktek a habokba, csak
 A matrózok maradtak a hajón, mely
 Tőlem lángolt; Ferdinánd királyfi
 Haja nádként állt égnek, ő az első
 Ugró volt – “Üres a pokol, az összes
 Ördög itt van!” – bömbölt.

Prospero Ez vagy te! A
 Parthoz közel esett ez?

Ariel Mesterem,
 Parancsodra!

Prospero Ép mind?

Ariel Hajszál se görbült;
 Szívós ruhájuk felszívta a sós
 Vizet; szavad
 Szerint szétszórtam őket a
 Szigeten. Ferdinánd királyfit magába;
 Így ül egy messzi zugban, sóhajával
 Húti a levegőt, karját riadtan
 Összefonja, így.

Prospero A király hajója?
 Matróznépe? A flotta többi része?
 Velük mit tettél?

Ariel Biztos révben a
 Király hajója, ott a mély öbölben,
 Ahová friss harmatért éjiden
 Röptettél a mindig dúlt Bermudáktól;
 A tengerészeket fedél alá
 Gyömöszöltem, alusznak mind, kimerülten
 És bűvömtől; a flotta többi részét
 Szétszórtan, de már megint összejöttek,
 A Földközi tengeren visszatér most
 A bús had Nápolyba; velük a tévhit,
 Hogy veszni látták a király hajóját
 És nagy személyét.

Vágtatni Észak éles szelein,
Dolgozni nekem a föld erein,
Ha kővé fagytak.

Ariel Nem hiszem, uram.

Prospero Hitvány hazug! Feledted a szipirtyó
Sycoraxot? a vénség és irigység
Görbítette már – nem emlékezel rá?

Ariel De, de uram.

Prospero Ugyan. Hol született, na?

Ariel Argirban.

Prospero Csakugyan? Havonta rád kell
Olvasnom, ki voltál, mert elfelejtet!
Ezt az átkozott Sycorax boszorkát
Tömérdek gonosz bűbája miatt, mit
Hallani is szörnyű, száműzte Argir,
Jól tudod – de egy szál jótéteménye
Megmentette életét. Így igaz?

Ariel Így uram.

Prospero A kékszemű disznót, még épp teherben,
Idehozták s itt hagyták a hajósok.
Rabszolgám, te, mondod, szolgája voltál;
De mert kényes szellem is, képtelen, hogy
Rettentő parancsait teljesítsed,

Mocskukban fetrengj; pribékjeivel
 Erre ő elfogatott, féktelen
 Dühében arra ítelt, hogy fenyőfa
 Hasadékában pusztulj; beszorítva
 Éltél ott, kínban, jó egy tucat évet,
 Ő aztán meghalt, téged otthagytott;
 Nyögtél egyre, akár a szélmalom, ha
 Szapora szél fúj. Ez a sziget akkor
 – Kivéve az ő rút, foltos porontyát:
 Itt vetette ki – még sose látott
 Emberi alakot.

Ariel

Csak Kalibánt.

Prospero

Kit mást, fiát. Én mondtam. Kalibánt, ki
 Most szolgálom szintén. Emlékszel, milyen
 Kínok közt leltelek; farkas üvöltött
 Hangodra válaszul, nyögésed az
 Örök-dühös medve szívéig ért:
 Pokoltöltelék voltál; Sycorax
 Föl se menthetett volna – ahhoz én
 Kellettem, művészetem, hogy a bűvszó
 Megnyissa fenyődet.

Ariel

És köszönöm,

Mester.

Jön Kalibán.

Kalibán Verne titeket rút harmat, veszejtő,
Amilyet hollótollal az anyám
Kavart lóp búzén! Hogy a déli szél
Fújna rátok fekélyt mind!

Prospero Ezért görcs facsar éjszaka, ne félj, és
Úgy szaggat oldalad, hogy megszakadsz
Attól; órájukon manók gyötörnek
Gyakorlataikkal; jobb döfködők, mint
A méhek, túpárna leszel,
Belegebedsz.

Kalibán Én se lehetek éhen.
Enyém a sziget, Sycorax anyámtól,
Te csak elvetted. Jöttél ide, akkor
Kedveskedtél, simogattál; bogyós
Levet adtál italul; tanítottad,
Mi a nagy fény neve; a kicsié;
Ez éji, az nappali – és
Magszerettelek, szigetem megmutattam,
Forrást, ásvány kutat, zsíros rögöt,
Ugart: átok rám érte! Sycorax
Verjen egérrel, békával, varanggyal
Téged is! Hogy néped vagyok, magam, ki

Egykor saját királyom voltam, és kő
Ólba zársz, és elveszed tőlem a
Szép szigetet.

Prospero Rabszolga, hogy hazudsz!
Korbácsra, nem jó szóra érdemes!
Embernek vettelek, te, disznó; tanyámon
Tanyázhattál, míg aztán lányomat
Akartad magad alá gyűrni!

Kalibán Hó ha,
Hó ha! Jó is lett volna! Ha te nem jössz,
Úgy lett volna, és sok kis Kalibánnal
Népesül a sziget.

Miranda Elvetemült vad,
Szolga, bármi jóságra képtelen,
Minden rosszra képes! Sajnálalak,
Oktattalak nagy kínnal beszédre,
Óránként másra: addig azt se tudtad,
Mire való vagy, hebegtél-makogtál,
Nyers állat, én adtam ösztöneidnek
Egyáltalán nevet. De a te fajtád
Olyan silány, hogy akármit tanultál,
Nem fér meg benne semmi jó. ezért kell

E sziklák közt laknod. Megérdemelted,
 És még mindig kegyes börtön neked.
 Kalibán Szólni tanítottál: most az a hasznom,
 Hogy fennszóval káromkodom. Rohadjon
 Le a nyelved a nyelvért!

Prospero Mocskos állat,
 Mozgás! Fáért a tűzre, sebesen, mert
 Más munka is vár. Vállat vonsz, gazember?
 Hát jó, te akartad:
 Görcsök gyötörnek majd, húsd facsarják,
 Csontjaid hasogatják, hogy üvöltesz,
 De úgy, hogy a vadak remegnek.

Kalibán Ó, ne!
 (félre) Rá kell hagynom; ez olyan nagy hatalmú
 Varázsló, hogy még anyám istenét,
 Setebost is betörné.

Prospero Rajta, szolga!

Kalibán el.
 Visszajön, láthatatlanul, Ariel, játszik s énekel;
 Követel Ferdinand

Ariel éneke Jöjj e sárga fövényen,
 Kéz kéz velem:
 Örülj, ha csókolhatod

a vad habot:

Lengén járd ide-oda,

És taraja

Visszhang-muzsika.

Ó, szép szavak!

(Visszhang, szórtan) Vak-vak.

Ariel Ugat a kutya:

(Visszhang, szórtan) Vak-vak.

Halld, halld! E dalt,

A kakas belecsap:

Kivágja (szórt visszhang) Kukori-kakk!

Ferdinand Mi ez a zene? Földi? Égi?
 Az biztos, hogy valami
 Szigeti isten muzsikája. Ültem
 A parton, királyi apám sirattam,
 Úgy jött felém e dal (hang) a vízen át,
 Cirógatva bánatot, bős habot
 Édes szellővel; lengett, hát követtem,
 Vagy inkább vont magával. Most meg elhalt.
 Nem, megszólal újra.

Ariel éneke Öt örvény-öl mélyén apád;
 Csontja korall legalul;
 Gyöngyök a szeme helyén, nohát:

Nem rothad, csak fakul;
 Él – tengervízre válaszul,
 Mint ha a jéghideg alkonya gyúl,
 Nimfák jöttén szól néki harang:

Visszhang: Bing-bang.

Ariel Most, most! hallom! Giling-galang!
Bing-bang.

Ferdinand Vízbefúlt apám emléke a dal. Nem
Halandó ének, és nem is a föld
Zenéje: tessék, most itt szól fölöttem.

Prospero Libbentsd szemednek pillás függönyét,
Nézz fel, mit látsz.

Miranda Valami szellemet?
Jó ég, milyen! Az lesz, apám, nagyon
Derék formájú lény – de szellem, az lesz!

Prospero Nem, nem lányom: úgy eszik, alszik és úgy
Is érez, mint mi. Ez a jeles ifjú
Az egyik hajótörött; csak a bánat
(A szépség férge) most megrágta kissé,
Különben, meghidd, kedves; társai
Eltűntek, őket keresi.

Miranda

Szerintem

Isten lény; ha mondom! senki földi
Nem ilyen szépséges!

Prospero

(félre)

Látom menni fog.

Lelkem terve. Drága szellem, ha mondom:
Két nap – és szabad vagy.

Ferdinand

E muzsika

Az istennőnek szólhat itt! Könyörgök,
Mondd, itt laksz e szigeten? És ha itt,
Tudsz-e adni valami jó tanácsot,
Mihez fogjak? Kezdjük mindjárt a végén,
Ó, te csodálatos, lány vagy-e még?

Miranda

Ez csöppet sem csodálatos, uram,
Bizony, lány vagyok.

Ferdinand

Egek! nyelvemen szól!

E nyelvet beszélők között legelső
Volnék, ha ott volnánk, ahol beszélnek.

Prospero

Legelső? És ha Nápoly királya
Hallaná ezt?

Ferdinand

Nápoly! Elámulok,

Hogy ezt mondod! Ő hallja, és azért
Sírok, mert hallja: Nápoly én vagyok,

S nem apad könnyem, amióta láttam
 Király apámat vízbe veszni.

Miranda Ó szegény!

Ferdinand Vele veszett sok úr: Milánó
 Hercege is, jó fia is.

Prospero Milánó

Hercege és jó lánya ezt nem így
 Tudja – de várjunk. Összenéztek épp csak,
 És minden meglett. Pompás Ariel,
 Ezért szabad leszel. Egy szót, uram,
 Félek, ártott magának, hát csak egy szót.

Miranda Apám miért ilyen nyers? A harmadik
 Férfit látom életemben; az elsőt,
 Akire mindig vágytam; bár apám is
 Megértené ezt!

Ferdinand Ó, ha szűz vagy, és még
 Nincs szívszerelmed, szívem nápolyi
 Királynővé tesz.

Prospero Állj, uram! csak egy
 Szót. Egymás ura s úrnője: de túl
 Gyorsan azért ne; könnyű győzelem
 Rontja a díját. Egy szót; te, uracskám,

Figyelj, idegen nevet
 Bitorolva csak kikémlelni jöttél
 E szigetet, és hogy jogos urától,
 Tőlem, elvedd.

Ferdinand Nem én, férfiszavamra.

Miranda Ily szép szentélyben hogy lakna gonoszság:
 Ha a rossz szellem ilyen ékesen
 Honolna, angyalok vennék körül rég.

Prospero Elég. Ne bájologjunk árulókkal.
 Majd én. Mozgás: Nyakadhoz láncolom
 A lábad, sós vizet iszol, az étked
 Kagylóhéj lesz, agyonszikkadott
 Gyökér, makk kupakja. Kövess.

Ferdinand Nem én;
 Az ilyen meghívás nem kell nekem, míg
 Ellenfelem rám nem erőlteti.

Kardot ránt, de Prospero bénává bűvöli.

Miranda Ó, apám! Ne büntesd őt elsietve,
 Oly szelíd, nem veszélyes.

Prospero Micsoda?
 A bolha köhög? Kardodat hüvelybe,
 Áruló! Nem is mernél vívni, lelked

Vívja a bűntudat: add föl, különben
Ezzel a szál bottal intézlek el,
Kiütöm a kardod.

Miranda Kérlek, apám!

Prospero Félre! ne csimpaszkodj.

Miranda Kérlek, kegyelmezz!
A kezese leszek.

Prospero Csend! Még csak egy szó,
És sírsz, drágám, arról kezeskedem. Mit!
Egy csalót védelmeznél? Kuss. Szamár.
Azt hiszed, nincs szebb nála, mert csupán
Őt láttad és Kalibánt: buta kislány!
A legtöbb férfi mellett Kalibán ő,
Mellette ők angyalok.

Miranda Vágyaim
Szerényebbek; ékeőbb férfi nem kell,
Mint ő, nekem nem.

Prospero Nem vitatkozunk!
(Ferdinandhoz) Minden idegszálad gyermeki
újra,
Izmaidban nincs erő.

Ferdinand Pontosan:
Kötözve lelkem, mint álmok körén.

Apám halála, gyöngeségem itt,
 Barátaim veszése, ennek a
 Rémes embernek bűvölése mind csak
 Gyerekjáték volna, ha börtönömből
 Naponta egyszer láthatnám e lányt: más
 Szabadság nem is kell a tárt világon
 Nekem, csak ily zárka.

Prospero (félre) Ez menni fog.
 (Ferdinandhoz) Gyerünk. (Arielhez) Jó Ariel, ezt jól csináltad.
 Kövess; mondom, mit kell még tenned.

Miranda Ó,
 Édes úr, ne félj, apám nem ilyen
 Rémes, ahogy a beszéde mutatja;
 Nem is beszél így soha.

Prospero És szabad
 Leszel, mint hegyek közt a szél, ha minden
 Parancsom teljesíted.

Ariel Mint a szélvész.

Prospero Gyerünk, mind. És ezt ne védj itt nekem.

El.

Sebastian (félre, Antoniónak) Számold csak: egy.
Gonzalo Ha minden bánatot beengedünk,
Mely ablakunkon zörget...
Sebastian Nem marad kinn.
Gonzalo Kín nélkül úgy van, percünk sem marad.
Bölcsőbbet mondtál, mint hitted volna.
Sebastian Te is ügyesebben feleltél, így.
Gonzalo Tehát, uram –
Antonio Ejha, micsoda nyelvforgató, több, mint
szemforgató!
Alonso Urak, elég ebből.
Gonzalo Persze, igaz, én kész vagyok; de azért igaz, ami
igaz –
Sebastian Beszél – beszél.
Antonio Fogadást ajánlok: hát kukorékolni melyik fog
előbb, ő vagy Adrian?
Sebastian A vén tarajos.
Antonio A kis kukori.
Sebastian Áll a fogadás. A tét?
Antonio Egy hahota.
Sebastian Megadjuk.
Adrian Bár pusztának látszik e sziget –
Antonio Hahaha!

Sebastian Jó, akkor meg is kaptad.
Adrian És lakatlan is, szinte elérhetetlen –
Sebastian De mégis –
Adrian De mégis –
Antonio Persze, hogy ez jött.
Adrian Mégis nyilvánvaló, hogy ékességes, kedves és enyhületes az éghajlata.
Antonio Hajlata, mint egy leányzóé, egy gyönyörűé.
Sebastian Akinek oly nyilvánvalóan ékességes, kedves és enyhületes a hajlama.
Adrian A lég oly édesen lehel reánk itt.
Sebastian Búzösen lehel, mint egy rohadt tüdő.
Antonio Vagy mintha mocsárgőz parfömje szállna.
Gonzalo Minden van itt, amit élő kívánhat.
Antonio Tényleg minden, kivéve, ami életben tart.
Sebastian Mert az aztán nincs.
Vagy alig.
Gonzalo Harsogó zöld a fű, nézzétek!
Antonio Harsogod, halljuk; látjuk, nem nagyon van.
Sebastian Enyhe kis kivételekkel.
Antonio Azért ő is egész jól látja.
Sebastian Hunyt szemmel látja, ez az.
Gonzalo De ami különös – és szinte hihetetlen –

- Sebastian Ahogy a legtöbb különös dolog hihetetlen, hát nem hihetetlen?
- Gonzalo Hogy a ruhánk, bár a tengerben nyilván csuromvíz lett, ennek ellenére tündöklő, mint új korában; a sós víz mintha festőszer lett volna, és semmi foltja.
- Antonio Ha csak egy árva zsebe is beszélni tudna, nem hazudtolná meg ezt, hé?
- Sebastian Nincs zseb, ami ilyen hazugságot zsebre tenne.
- Gonzalo Mondom, olyan ez nekem, mintha most vennénk fel mind a ruhánkat Afrikában, hogy a király szép Claribel lánya hozzáment Tunisz királyához.
- Sebastian Hát az mennyei mennyegző volt, tényleg szépen haza is értünk.
- Adrian És Tunisznak nem volt még sose ily szép királynéja, királyi menyé.
- Gonzalo Menj már, a Didó óta.
- Sebastian Didó!
- Gonzalo Didó.
- Antonio Digó? Mit digózik ez a rigó? Még hogy digó Didó?!

Adrian Digó Didó, szólt a rigó? hát én
 utánagondoltam: az a nő Karthagóban
 uralkodott, és nem Tuniszban.

Gonzalo Igen, uram, de az a mai Tunisz volt Karthagó.

Adrian Karthagó volt?

Gonzalo Biztosítom, Karthagó volt.

Antonio Pedig, ha ő biztosít, az sose hóbort, az szent.

Sebastian Az, hiszem. Felvonta Karthagó falát, hipp-
 hopp, mint más a szemöldökét.

Antonio Mivel áll elő ez legközelebb?

Sebastian Gondolom, az egész szigetet zsebre vágja,
 hazaviszi a fiának, birodalmát, mint egy almát.

Antonio És a magvakat mind a tengerbe hányja, sok kis
 almasziget kel ki, akárki lássa.

Gonzalo Minek a mása?

Antonio Semmi. Pont ugyanaz, ez az.

Gonzalo Uraim, éppen arról volt szó, hogy a ruhánk
 vadonatújnak látszik, pont mint mikor
 Tuniszban voltunk, felséged lánya esküvőjén, ki
 azóta ott királyné.

Antonio És a legkülönb, aki csak ott trónolt.

Sebastian A digó Didót kivéve, megbocsáss.

Antonio Ó, a digó Didó! ej, a rigó digó Didója.

Sebastian Ez a beszéd.

Antonio És a sebészet művészete.

Gonzalo A mi időnk is beborul, uram,
Ha tiéd felhős.

Sebastian Beborul?

Antonio Be, be.

Gonzalo Ha ültetvényem lenne itt, uram –

Antonio Bolhát ültetnél a fülünkbe.

Sebastian Be..., be..!

Gonzalo És ha király lennék itt, mit csinálnék?

Sebastian Elmenekülnél, mert nem lenne bor.

Gonzalo Fejre állítanám a birodalmat,
Hogy talpra álljon; a kereskedelmet
Betiltanám; a közigazgatást;
Nem lenne posta; gazdagság, szegénység,
Semmi szolgaság; szerződés, öröklés,
Határ, sövény, szántó, szőlő, de semmi;
Tűnne a fém, gabona, bor, olaj;
Munkátlan lófrálna a férfinép;
A nők is, tisztán és ártatlanul;
Nem lenne hatalom –

Sebastian De te azért
Király lennél.

- Antonio Mire az állama végére érne, feledné, hogy kezdte az álmát.
- Gonzalo Kín és veríték nélkül mindenünket
A Természet adná: nem lenne ármány,
Így kard, kés, dárda, puska, gép se volna
szükséges; csak a Természet megannyi
Adománya áldaná tiszta népem
Gyümölcsözően.
- Sebastian És nem is házasodnának az alattvalóid?
- Antonio Hallod, barátom; lófrálnának; lovagok és
lotyók.
- Gonzalo Tökéletes uralmam az Aranykort
Megszégyenítené.
- Sebastian Üdv, drága felség!
- Antonio Sokáig éljen Gonzalo!
- Gonzalo Figyelsz rám,
Uram?
- Alonso Kérem, ne többet; ennyi zagyvaságot!
- Gonzalo Fenségednek igaza van, megvallom nyíltan; de
azért bizony jó alkalom is nyílt, hogy ezek az
oly szélkelep és szélkakas tüdejű urak megint a
hozzájuk illő semmiségeken nevethessenek.
- Antonio Téged nevettünk ki, hé!

Gonzalo Aki az ily dőre multságok dolgában semmi se
vagyok hozzátok képest: hát rajta csak tovább,
most is a semmin nevettek.

Antonio Micsoda elmeél! E vágás!

Sebastian Csak ne a lapjával érne mindig.

Gonzalo Terringettés úriemberek vagytok ti; a holdat is
kibillentenétek jártából, már ha öt hétig
változatlan járna.

Jön Ariel (láthatatlanul), ünnepélyes zenével.

Sebastian Billentenénk bizony, aztán fáklyával mennénk
madarászni.

Antonio Jól van, jó úr, jócskán, meg ne haragudjál.

Gonzalo Távol tőlem, higgye meg; közel se rontanám én
ilyennel a testem-lelkem épségét. Álomba
nevetnétek, urak, hé? Mert úgy nagyon rám jött
a buzgalom.

Antonio Aludj csak, ott is minket hallgass.

Alonsót, Sebastiant és Antoniót kivéve mind elalusznak.

Alonso Alvás, ilyen korán? Bár szemem is
Lezárulna a gondolataimra:
De mintha azt akarná.

Sebastian Hát fogadja
 Az ajánlkózást, felség; ritka vendég
 Bánatos szívben az álom: de akkor
 A legjobb vigasz.

Antonio Nagyuram, mi addig
 Ébren vigyázunk, őrizzük álmát.

Alonso Köszönöm. Hát ez – tényleg mint az álom.

Alonso elalszik. Ariel el.

Sebastian Különös álomosság. Tömegesen!

Antonio Az éghajlat hatása.

Sebastian Jó, de a
 Mi szemhéjunkra miért nem hat így? Én
 Nem vagyok álmos.

Antonio Én se; nagyon is
 Élénk vagyok. Ezek meg összedőltek:
 Villámcsapásra; mintha megbeszélék
 Volna. Mi lenne – jó Sebastian? – mi?
 Csend! Mégis mintha látnám arcodon,
 Mi lennél te: és int az alkalom;
 Erős képzeletemben korona
 Pottyán fejedre.

Sebastian Hogy? Ezt álmodod?

Antonio Nem hallod, beszélek!

Sebastian No persze, de
 Álmok nyelvén, alszol nyilván, eközben
 Beszélsz. Mit is mondtál? De furcsa nyugvás:
 Valaki tágra nyílt szemekkel alszik,
 Holott áll, beszél, jár-kél; közben mégis úgy
 Látszik: alszik.

Antonio Nemes Sebastian,
 Szerencsédet miért hagyod aludni,
 Alvó szerencsétlenkedő?

Sebastian Magad csak
 Hortyogod e szavakat.

Antonio Éberebb vagyok, mint szokásom: és
 Kérlek, kövess, ha értesz: felfokozlak.

Sebastian Ugyan, én álló víz vagyok.

Antonio De majd én
 Megtanítlak, hogy áradj.

Sebastian Örökség
 Nálam az apadás.

Antonio Ó, bár ha tudnád,
 Mennyire szívügyem a terv, amit te
 Gúnyolsz itt! persze, tépázd csak, a végén
 Annál pőrebben áll előtted! Ó, te

Antonio No, akkor
 Ki Nápoly örököse?

Sebastian Claribel.

Antonio Tunisz királynője; aki az élet
 Holdja-túlján él, akit nápolyi
 Hír el nem ér ott, legföljebb ha a
 Nap sugara viszi – a csecsemőnek
 Szakálla nő addig. ; hogy ő? mi több,
 Akitől jövet tenger nyelt el így egy
 Jó népet, legföljebb párat kihányt még,
 Hogy múltunk előhang legyen, jövőnk
 Talán a néma sír.

Sebastian Kezded te is? Jó,
 Bátyám lánya a tuniszi királynő;
 De Nápoly örököse is; hiába,
 Hogy távoli e két terep.

Antonio A terpesz
 Két lába közt ez harsog: “Claribel hogy
 Jut vissza Nápolyba? Jó helye van
 Tuniszban, itt meg van Sebastian.” Nézd,
 Ha ezek most halottak: vesztenek
 Bármit? Ha Nápoly királya e paron
 Így uralkodik, kinek veszteség? Sok

Gonzalo-féle üres fecsegőnek?
 És ő kinek? Szajkónak én se lennék
 Rosszabb talán, mint ő. Csak élne benned
 Az én lelkem! Akkor micsoda álom
 Esne itt! Értesz engem? Értesz-e?

Sebastian

Azt hiszem.

Antonio

És hogy érzel érdeked
 Dolgában?

Sebastian

Eszembe jut, te hogy ültél
 Bátyád, Prospero helyére.

Antonio

Igaz:
 És hogy illik rám öltözete?
 Fejlődünk: bátyám szolganépe egykor
 Társak népe volt, most alattvalóké.

Sebastian

De hát a becsület? Alábbvaló?

Antonio

Mi a becsület? Egy szó. És mi ez a szó,
 Ez a becsület? Levegő. Ez tiszta számvetés.
 És kié a becsület? Aki szerdán meghalt.
 És érzi a becsületet? Nem. Itt a fivéred,
 Csak annyi, mint a föld, melyen hever,
 Halott lenne, ha nem csalna a látszat;
 Jó szolgám, pengém vasa, három ujjnyi,

Elaltatná örökre; te pedig,
 utána küldhetnéd a vén pojácát,
 A Nagyokost, nehogy utunkban álljon
 Aztán. A többiek? Csak megörülnek
 A fordulatnak, mint tejnek a macska;
 Várják a percet, mikor üt az óra,
 És mi vagyunk a mutatói.

Sebastian Jól van,
 Barátom, én követlek; te Milánót
 Hódítod meg, én Nápolyt; elő a pengét,
 És többé nem adózol; szerető
 Királyod leszek.

Antonio Te se késlekedj;
 És ha lendül a karom, rajta, ne
 Kíméld Gonzalót.

Sebastian Ó! Egy szót csupán.

Maguk közt, beszélnek.
 (Vissza-)jön Ariel (láthatatlanul), zenével és énekszóval.

Ariel Gazdám, a mágus, látja a veszélyt,
 Mely téged fenyeget – és küld
 Engem, éljetek, terve meg ne haljon.
 (Gonzalo fülébe dalol.)

Antonio A pokol
Felzúdult volna tőle! Reng a föld?
Kérdeztem. Oroszlánok?

Alonso Gonzalo!
Hallottad?

Gonzalo Szavamra, engem, uram,
Valami furcsa zümmögés riasztott;
és hogy
Szemem nyílt, fegyveretek szegezve – zaj is
volt,
A mindent. Álljunk őrt, vagy gyerünk, el
Innen – a lényeg, hogy: fegyverbe! Fel!

Alonso Vezess hát, menjünk innen, keressük
Tovább szegény fiam.

Gonzalo Óvja az ég e
Vadaktól; mert a szigeten van.

Alonso Vezess
Hát.

Ariel Prospero tudja meg, hogy áll
A dolog; keresd fiadat, király!

El.

2. SZÍN

A sziget más része

Jön Kalibán, köteg tűzifát cipel. Mennydörgés zaja hallatszik.

Kalibán Hogy minden mocsár fertője, amit
 Felszív a nap, zuhogna Prosperóra,
 Fertőzné rogyásig! Szellemei
 Hallanak, mégis szidom őt. Miért ne!
 Úgyse csípnek, döfnek sünnel, sarakba
 Nem fojtanak, lidérccel nem igéznek,
 Ha ő nem akar őrjíteni így: de
 Ezt megszokhattam, minden kicsiségért;
 Van, hogy majomként visong rám ijesztő
 Kísértet, és harapdál; lábamat
 Máskor tüskés disznók szeletelik,
 Vérnyomot hagynék; aztán viperák
 Sziszegnek rám, hasadt nyelveik az
 Örületet hozzák.

Jön Trinculo.

Hé, hé, no, hé! Itt
 Jön egyik szelleme, kínoz, hogy a
 Fát lomhán hozom. Hasra, Kalibán!
 Ha szerencséd van: észre se vesz talán.

Trinculo

Nincs itt bozót, se bokros, hogy akármi időtől védene, és közben újra vihar fenyeget; hallom, hogy nótázik a széllel: amott az a fekete felhő, jókora, olyan, mint egy nagy tömlő, mindjárt szertefröccsen a leve. Ha megint úgy dörög, mint az imént, hát nem is tudom, hová dugjam árva fejem: az a böhöm felhő túlnan úgy ereszti majd az áldást, mint a teknő. De mi ez itt? ember vagy hal? holt vagy élő? Hal lesz az: hal a szaga; nagyon régies, halas szag, valami Jónás-nyelő-ivadék! De fura! Lennék most Angliában, mert ott is voltam, és festve mutogathatnám ezt a csudát, bizony, a búcsújáróktól meglenne érte az ezüst fejpénzem: ez a szörnyeteg talpra segítene: minden szörnyeteg talpra segít; sánta koldusnak ki nem jár ott egy fitying se, de mit meg nem ad bárki, hogy egy halott indiánt lásson! Jó, na, a lába olyan, mintha emberláb volna, az uszonya meg tisztára kar formájú! Még langyos is, a mindenit! Feladom, tévedtem: nem hal ez, hanem szigetlakó, villám üthette nemrég.
(Villámlás, dörgés) Hé! Itt a vihar megint.

Legjobb, ha bebújok ennek a köpönyege alá;
 égen-földön semmi más menedék. Fura
 hálótársakkal hoz össze a nyomorúság.
 Meghúzom magam itt, míg a vihar el nem
 vonul.

Jön Stephano, dalol: (kezében flaskó).

Stephano

A vízre, többé nem megyek

Meghalok szárazon –

Piszkos egy nóta, még temetésre megjárna; de itt
 a vigasz is rögtön, dalban.

(Iszik.)

Az első tiszt, én, meg a kapitány,

Az ágyús és a matróza,

Jártunk négykézláb lányok után,

Mari, Kati, Zsuzsi, gyere Róza;

De a Julinak nem volt senki se jó,

Árboc, ha meredt, ha futott a hajó,

A Juli a vizet ki nem állta,

Csak a szárazat, azt imádta,

Juli menj, Juli menj, Juli menj a pi-pi-micsodába

Pi-pi-piszkos egy nóta ez is, de vigasznak itt a pi-pi-pia.

(Iszik)

Kalibán Ne gyötörj már – ó!

Stephano Mi ez? Ördögök lennének itt? Vademberekkel, indusokkal ijesztgetnétek? Hé! Nem azért úsztam meg a vízbefulladás, hogy most aztán négy lábúaktól rettegek; az ember, ha ésszel jár, nem féli, ami négyen jár. És ez lesz a jelige, míg Stephano két orrlíkán a levegő jár-kél ki-be.

Kalibán Gyötör ez a szellem – ó!

Stephano Ez valami helyi szörny lesz, négy lábú, és mellé mintha még a hideg lelné. De hol az ördögbe tanulta meg a nyelvünket is? Adjak neki valami kis jófélét, hátha az megsegíti. Ha négy lába mellé kicsit talpra áll, megszelídítem netán, elviszem haza Nápolyba, szép ajándék lesz akárki uralkodónak, aki csak borjúbőr talpon járt, mióta a világ. Mucus

Kalibán Ne gyötörj, könyörögve kérek; gyorsabban szoktam hazaérni a fával.

- Stephano Rajta a rohamra, félrebeszél.
Ha még sose ivott ilyet, nagy lesz a hatása, balzsam a rohamára. Ha tényleg kigyógyíthatom és szelíd lesz, nem akarok nagy üzletet csinálni vele, de aki lesz, fizet majd érte rendesen.
- Kalibán Eddig még alig bántottál; de mindjárt ott tartunk, tudom a remegésedből: Prospero dolgozik már rajtad.
- Stephano Gyere, gyere; nyisd ki a szád; ettől majd megjön az eszed, lajhár; mondom, nyisd ki a szád; ez kirázza belőled a hidegrázást: melegen ajánlom; sose tudod, ki jó barátod; legjobb ha a szád még egyszer tátod.
- Trinculo De ismerős ez a hang: vesszek meg, ha – na épp ez az, az az illető a vízbe fúlt, és ezek itt ördögök: el ne hagyj!
- Stephano Négy lába, két hangja – csuda ritka szörnyeteg!
Az elülső hangja, akkor hát, szépeket beszél majd a barátjáról; a hátulsó hangja meg csúnyákat mond, és ocsmányul szidalmaz. Ha elég neki a pálinkám, ez a butykos kigyógyítja a

hidegtelelésből. Gyere – és ámen! Öntök kicsit a másik szádba.

Trinculo Stephano!

Stephano Nevemen szólít a másik szája? Egek irgalmazzatok! Ördög ez, nem szörnyeteg; itt is hagyom, mielőtt még belém bújik.

Trinculo Stephano! Ha Stephano vagy, érints meg, nézd, én vagyok a Trinculo – ne félj, ne félj -, jó barátod, Trinculo!

Stephano Ha Trinculo volnál, legyél is az, lássuk: megrántalak majd a vékonyabbik lábaddal fogva: ha az Trinculo-láb, te is az vagy, Trinculo. Tényleg Trinculo vagy! Hogy a micsodába bújssz elő pont ebből a fura szerzetből? honnan szerezhetsz Trinculókat ez?

Trinculo Mit tudtam, azt hittem, a ménkű verte már. De te: nem fűltál vízbe, Stephano? Jó, most már csakugyan azt remélem, hogy nem, mégse. Elült az égi háború? Azért bújtam ennek a széllel bélelt vadbaromnak a köpönyege alá, hogy békén lehessenek. Hát élsz, csakugyan,

- Stephano? Ó, Stephano, két nápolyi mégis
megmenekült hát!
- Stephano Könyörgök, lassabban; a gyomrom úgyis
pörög-forog még.
- Kalibán (félre) Ezek, nem szellemek.
Ez jó isten, az itala mennyei: letérdelek előtte.
- Stephano Hogy menekültél? Ide hogy jutottál? Hitedre,
erre a butykosra mondd, hogy kerültél meg?
- Kalibán Butykos!
- Stephano Én egy pálinkás hordón kavarodtam ki, a
matrózok vetették a vízbe. Butykosomra, így
volt! Pedig ezt az edényt azóta bütyköltem
faháncsból, hogy partra vetődtem.
- Kalibán Butykosodra fogadom, hű szolgád leszek, mert
Amit adtál, az nem földi ital!
- Stephano Mondd hát, igaz hitedre, hogy menekültél?
- Trinculo Partra úsztam, öregem, mint egy kacsá;
esküszöm, úgy úszom, mint egy kacsá.
- Stephano Nesze, csókold meg ezt a könyvet. Úszhatsz,
mint egy kacsá, buta vagy, mint a liba.
- Trinculo Ó, Stephano! Löttyög ebből még?

- Stephano Egész hordó, öreg! Ott a pincém egy parti szikla mélyén, az rejti a pálinkám. Hé, csodaállat! hogy van a hideglelésed?
- Kalibán Nem az égből pottyantál, te?
- Stephano Egyenest a holdból; hidd el, én voltam a holdbéli ember, mikor annak volt ideje.
- Kalibán Láttalak ott és imádtalak is: kis úrnőm mutatott téged.
- Stephano Gyere, esküdj erre; csókold meg a szent Könyvet; mindjárt új tartalmát öntöm, na, esküdj!
- Trinculo A ragyogóját, szörnyen együgyű szörny ez; hogy én még ettől félttem? Micsoda gyöngé kis szörnyeteg! A holdbéli ember! Nagyon nyomorúságos, hiszékeny szörnyeteg! Na de jót húztál, szörny, azt meg kell adni!
- Kalibán A sziget minden termékeny foltját megmutatom neked; és a lábad csókolgatom majd; könnyögek, légy te az istenem.
- Trinculo Azt a ragyogóját! Ravasz egy részeg szörny ez! ha istene nyugovóra tér, nyakal a butykosából, biztos!

- Kalibán A lábad csókolom majd; esküszöm, szolgád leszek.
- Stephano Akkor hát térdre; esküdj!
- Trinculo Megszakadok a nevetéstől; micsoda kutyafejű szörny! Rühes kutya, szörnyeteg, jól valagba rúgni téged, az lenne az élvezet –
- Stephano Jöjjön az a csók!
- Trinculo Megcsókolna, azt állítja, de most ő van beállítva. Émelyítő szörnyeteg!
- Kalibán Csudás forrásokhoz vezetlek; epret Szedek neked, minden bogyót; halászom, Lesz fád bőven. Vesszen zsarnokom! Neki nem hordok rőzsét, ezután Téged követlek, csodálatos ember.
- Trinculo Szörnyen nevetséges szörny, csodaember neki egy jámbor ivócimbora!
- Kalibán Ó, hadd vezetlek vackoros vidékre; Hadd ásson néked gombát hosszú körmöm; Szarkafészket mutatok, megtudod, hogy Fogd meg a fürge majmot; elmegyünk a Mogyorósba, és a sziklák közül Sirályfiókat lopok. Jössz-e, mondd?

Stephano Könyörgök, az utat mutasd, ne fontoskodj itt.
Trinculo, a király és kísérete egy szálíg vízbe
fúlt, miénk minden örökség; hozd a
butykosomat: Trinculo, öreg, feltöltjük, ne félj,
amikor csak kell.

Kalibán (ittasan énekel)
 Jó szerencsét, gazdám; jó szerencsét!

Trinculo Bömböl a szörny, berúgott a szörny!

Kalibán Nincs halászat, nincs alázat,
 Rőzsehordás,
 Tegye más;
 Szabad vagyok, nem mosogatok,
 Új gazdával az új Kalibán,
 Vígad vidám kalyibán.

Stephano Okos szörnyeteg, jó szörnyeteg! Vezess minket!

El.

HARMADIK FELVONÁS

1. SZÍN

Prospero tanyája előtt.
Jön Ferdinand, fahasábot hoz.

Ferdinand Sok játék gyötrellem, de hogy nehéz,
Épp attól még szebb: és hány megalázó
Munkát nemesít eredménye; gyatra
Ügyek zárulnak gazdagon. Ez a
Mocsok gürcölés undorít, de hölgyem,
Akiért szolgálok, eleveníti
A holt terhet, gyönyör e munka: ó!
Apja zord, de ő tízszer kedvesebb, és
Apjánál nincs zordabb. Jó pár ezer
Hasábot kell itt halomba raknom
Zord parancsra: édes hölgyem, ha látja,
Hogy veszkődöm, sír, azt mondja: soha
Ily rút munkát ily munkás. Szép! Felejttem,
Ami bánt, s mennél többet dolgozom,
Annál több édes álom jár fejemben.

Jön Miranda, mögötte Prospero (távolabb, még nem látszik).

Miranda Jaj, ne gyötörd így magad: hogy a villám
Verte volna e sok fát, terhedet!

Könyörgök, hagyd kicsit, pihenj: ha égnek
 E hasábok, sírnak majd kínodért.
 Apám most könyveit bújja; pihenj, van
 Rá három biztos órád.

Ferdinand

Drága úrnőm,

A nap lemegy, mire én odaérek,
 Hogy a munkám kész.

Miranda

Hát amíg leülsz, majd

Én cipelem a fát: engedd, könyörgök;
 Lesz farakás.

Ferdinand

Nem, szépséges teremtmény;

Inam szakadjon, hátam törjön inkább,
 De nem hagyom, hogy így alázd magad,
 Míg én henyélek.

Miranda

Hozzám ugyanúgy

Illik, mint hozzád; ráadásul én
 Könnyebben viselem, mert akarom,
 Te meg nem.

Prospero

Szegény madaram, szabad

Vagy, mint a rab.

Miranda

Fáradtnak látszol.

Ferdinand

Ó, nem,

Édes szépem; friss hajnalom hasad

Éjfélkor is, ha velem vagy. De kérlek -
 Hadd foglalnám imámba -, nevedet mondd.

Miranda Miranda. – Ó, apám, tilalmaidat
 Szegtem e szóval.

Ferdinand Csodaszép Miranda!
 Tényleg mint egy álom! e nagy világ
 Fénylő világa! Láttam hölgyeket,
 Csudásakat, és nyelvük nem is egyszer
 Igézte engedelmes fületem
 Édes hangokkal: új meg új erények
 Csábítottak; de egy nő sem akadt, hogy
 Lelke így legyőzzön, mindig hibádzott
 Valamije, a felülmúlhatatlan
 Bájaknak is: de itt most te, jaj, ó, te
 Olyan hibátlan, oly tökéletes vagy,
 Nincs párod itt a földön!

Miranda Nem tudom, más
 Nők milyenek; nem emlékszem ily arcra,
 Semmire, tükörből csak; senki férfit,
 Valódit, nem láttam, csak téged, én jó
 Barátom, s drága apámat; hogy a világon
 Milyen a többi ember, nem tudom.
 De becsületesemre, a hozományom

Egyetlen ékkövére mondom:
 Társam a földön csakis te lehetsz;
 Képzeletem rajtad kívül nem is lát
 Semmi más szép formát. De mit beszélek
 Itt össze-vissza, feledve apám
 Utasítását.

Ferdinand

Ami engem illet,
 Herceg-féle vagyok, talán király;
 Bár ne lennék! – ilyen gyalázatos
 Rabszolgaságot itt nem kéne túrnöm,
 Szúnyogcsípésnek se. Szívem szavát halld:
 Megláttalak, és lelkem máris erre
 Verdesett: szolgálatodra; miattad
 Hordom a fát.

Miranda

Hát belém szerettél?

Ferdinand

Jó ég, te is, föld, legyetek tanúim!
 Szavam szerencse akkor koronázza,
 Ha híven szólok! ha csalok, akármi
 Csak rontóm legyen! Én mindeneken túl,
 Eszméletlenül és színjőzanul
 Szeretlek, imádlak.

Miranda

Hülye vagyok:

Hogy sírok, amikor örülök.

Prospero Szép is az, ha
Két ritka érzés így találkozik! Áldást
Hullasson az ég tündér televényre.

Ferdinand De miért sírsz?

Miranda Csak gyarlóságomon:
Félek kínálni, amit adni vágyom,
S elvenni, ami nélkül meghalok.
Butaság – rejted, még jobban kitetszik.
Képmutató szemérem, a pokolba!
Édes tisztaság, segíts, el ne hagyj!
Asszonyod leszek, ha nem kellek, úgy csak
Szolgálólányod: társul megtagadhatsz,
Társulok hozzád alázatosan,
Ha kellek, ha nem.

Ferdinand Úrnőm, drága édes,
Én leszek a te szolgád.

Miranda Úgy; a férjem!

Ferdinand Úgy vágyom rá, ahogy rab szabadulna
Örök szolgaságból: itt a kezem.

Miranda Itt az enyém; benne a szívem; és most
Ég áldjon – fél órára.

Ferdinand Százezerre!
El.

(Ferdinand és Miranda külön.)

Prospero Én ilyen
 Boldog nem lehetek már: örömem
 Mégis határtalan. Megyek azonban
 Könyveimhez; vacsora előtt még
 Sok megoldandó feladat vár.

El.

I. rész vége

2. SZÍN

Jön Kalibán, Stephano és Trinculo.

Stephano Szót se; - ha üres a hordó, majd vizet iszunk; de
 nem addig! Csapra hát. Szörnyeteg szolgál,
 egészségemre igyál.

Trinculo Szörnyeteg szolgál! Bolondok szigete!
 Mondják, öten lakják mindösszevissza, ebből
 hárman vagyunk mi; de ha a maradék kettő is
 ilyen kótyagos, szépen áll az államunk ügye.

Stephano Igyál, szörnyeteg szolgálám, ha mondom; a
 szemed már kis híja az üregébe szikkadt.

Trinculo Hova máshova szikkadhatna? szép kis szörny
 lenne, ha – mit tudom én – a segge lyukába
 szikkadna.

- Stephano Az én szörnyeteg-csicskásomnak a pálinkába
fulladt a nyelve: már ami engem illet, egy
tenger se tudott végezni velem; úsztam jó
harmincöt mérföldet, de csak partot értem
aztán. No hát, te szörny, a hadnagyom leszel,
vagy a zászlótartóm, azt a ragyogóját.
- Trinculo Hadnagyod inkább, ha rám hallgatsz; nem bírná
egyenesen tartani a zászlót.
- Stephano Nekünk nem szaladós, nem sietős, ugye,
Szenyor Szörny!
- Trinculo Ti még csak járni se jártok; hasaltok, mint a
kutyák, és semmi értelmes dolgot nem
mondtok.
- Stephano Mondj már valamit azért, te vadmarha, lássuk,
legalább vadmarhának jó vagy-e.
- Kalibán Hogy van méltóságod? Nyalom a talpát,
engedelemmel – hanem ennek nem szolgállok,
ez gyáva kukac.
- Trinculo Hazudsz, ostoba szörny, te: én, ha kell, egy
pandúrral is megverekszem. Meg aztán, hallod-
e, te hibbant hal, lehet-e gyáva az az ember, aki
annyi pálinkát bevedelt, mint ma én? Azért

hazudozol ilyen szörnyen, hallod-e, mert félig szörny vagy, félig hal?

Kalibán Nézzünk oda, mit csúfol ez engem! eltűröd neki, kegyelmes uram?

Trinculo Még hogy kegyelmes úr! Azt mondja? De tapló tud lenni egy ilyen szörny!

Kalibán Tessék, folytatja, tessék! harapd halálra, könyörögve kérlek.

Stephano Trinculo, fékezd a nyelved, azt mondom: még egy zendülés, vigyázz, és az első fára huzatlak fel. Ez a szegény szörny az én szolgám, méltatlanság nem érheti.

Kalibán Köszönöm, felséges jó uram. Méltóztatnál még egyszer meghallgatni alázatos kérésemet?

Stephano Méltóztatom, rajta hát: térdelj le, úgy ismételd el; én addig majd állok, Trinculóval egyetemben.

Jön, láthatatlanul Ariel.

Kalibán Mint mondtam néked immár, én itt egy zsarnoknak vagyok a rabja, egy vajákos mágusé, aki rít praktikákkal elcsalta tőlem ezt a szigetet.

Ariel Hazudsz.

Kalibán Te hazudsz, te majomparádé!
Bátor lordom bár pusztítana el!
Nem hazudok, tudd meg.

Stephano Trinculo, ha még egyszer belekotyogsz a
meséjébe, jó öklömre mondom, kiverem pár
fogad.

Trinculo Jó ég, kukkot se szóltam.

Stephano Akkor egy mukk se legyen. Te meg folytasd.

Kalibán Mondom, kicsalta a szigetemet;
Bűbájjal elrabolta; nagyuram,
Ha bosszút állnál értem – mert te mersz is,
Nem úgy, mint ez –

Stephano Merek én, hogy ne mernék.

Kalibán Légy itt király, alattvalód leszek.

Stephano Nem alávaló ötlet; de hogy csináljuk? Tudod-e
bármilyen módját?

Kalibán Tudom hát, felség; míg alszik, kezedre
Játszom őt, szöveget verhetsz a fejébe.

Ariel Hazudsz; kevés volnál te ahhoz.

Kalibán Nézd a tökfilkót! Nyavalyás bolond.
Könyörgök, felség, pofozd fel, a hordót
Vedd el tőle; igyon tengervizet!

Mert én ennek meg nem mutatom a
Tiszta csobogót!

Stephano Trinculo, ne keresd tovább a bajt: még egyszer
zavarj bele az én szörnyetegem mondókájába,
hitemre, megfeledkezem az irgalomról, és
kipüföllek, mint kövön a halat.

Trinculo Hogy én, ugyan mit tettem én? Meg se
mukkantam. Jobb lesz, ha odébbállok.

Stephano Nem mondtad-e, hogy hazudik?

Ariel Hazudsz.

Stephano Mit, még hogy én? Na hát, nesze, nesze.
(Püföli) Most mondd még egyszer, hogy
hazudok, ha ez ízlett neked, most mondd.

Trinculo Mondom, hogy nem mondtam. Észnél vagy te,
hallasz te a füledtől? Ördög a hordódba! A
pálinka beszél belőled. Iszákos disznó. Verje a
ragya a szörnyedet, neked meg a kezéd
száradjon le.

Kalibán Hahaha.

Stephano Rajta, halljuk a meséd. – Kérlek, húzódj kicsit
arrébb.

Kalibán Verd meg istenesen. Egy kis idő még,
És én verem el.

Stephano Arrébb. – Na, beszélj.

Kalibán Mondtam már neked, délután szokott
 Aludni, akkor fejbe verheted;
 Szedd el a könyveit is; fahasábbal
 Zúzd be a koponyáját; vagy belét
 Ontsd egy karóval; vagy vágd el a torkát.
 Ne feledd: könyveit vedd el először,
 Nélkülük bárgyú, mint én, nem parancsol
 Egy szellemnek se: gyűlölik azok
 Is mint én, a belét is. Könyveit
 Égesd el. Van – így mondja – sok derék
 Holmija, hogy ha lesz majd háza, abba.
 És ami leginkább megfontolandó:
 Lánya milyen szép. Ő úgy mondja róla:
 Páratlan; én anyámon, Sycoraxon
 Meg ezen kívül más nőt sose láttam;
 De hát ő úgy különb itt Sycoraxnál,
 Mint utolsónál az első.

Stephano Ilyen

Pompás?

Kalibán Úgy ám! Ágyadba illene,
 Rendes utódlásod lehetne tőle.

Stephano Szörny, hé, azt az embert én meg fogom ölni; a lányával király leszünk és királyné - Isten áldása legyen fenségünkön! -, Trinculo és te, ti lesztek az alkirályok. Tetszik a tervem, Trinculo?

Trinculo De mennyire!

Stephano Add a kezed: sajnálom, hogy megütöttelek, de kedves az életed, tartsd a szád.

Kalibán Fél óra és alszik megint. No akkor:
Megöled hát?

Stephano Meg én, becsületemre.

Ariel Ezt jelentem mesteremnek.

Kalibán Felvidítottál: szétvet az öröm;
Mulassunk! Eldanolnád azt a nótát,
Amit imént tanultam tőletek?

Stephano Kérésedre, szörnyeteg, akármit megteszek,
bármit, örömmel. Rajta Trinculo, gyújtsunk rá.

Énekel.

Üsd, vágd, kalapáld,
Nem apád, nem anyád,
Kerek a világ.

Kalibán Ez nem az a nóta.

Ariel síppal-dobbal eljátssza helyesen.

- Stephano Hát ez meg?
- Trinculo Ez a mi versikénk muzsikája, és Senki Urunk
játssza.
- Stephano Ha ember volnál, mutatkozz embernek, ha
ördög, menj az ördögbe, hallod!
- Trinculo Bocsásd meg én nagy vétkem!
- Stephano Köpök én minden vétkedre; aki meghalt, többé
senkinek se vét. – Isten legyen irgalmazónk!
- Kalibán Hallod-e, csak nem félsz?
- Stephano Nem én, te szörny!
- Kalibán Ne is félj; ez a sziget csupa zajgás,
Apró hang, édes égi nóta, mind szép,
Nem ártalmas; olykor ezernyi hangszer
Zümmög fülemben, máskor drága dallam,
Ének, mely épp csak felriaszt, de nyomban
El is altat: és akkor álmodom, hogy
Felhők nyílnak meg, és ahogy magamhoz
Térek, sírok, és megint elaludnék.
- Stephano Na, ez nekem való királyság lesz akkor, ingyen
kapom a zenebonát.
- Kalibán Ha végeztél Prosperóval.

- Stephano Meglesz az is rendjén, nem feledtem.
- Trinculo Tűnik a hang valamerre; kövessük most még,
aztán jókor munkához láthatunk.
- Stephano Vezess hát, szörnyeteg, követünk. Látni
szeretném ezt a zenészt; érti a dolgát.
- Trinculo Nagyszerű, gyerünk, követlek, Stephano.

3. SZÍN

A sziget más része.

Jön Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Francisco, mások.

- Gonzalo Szűzanyám, irgalmazz, ezt nem, uram,
Nem bírja vén csontom; és labirintust
Járunk, itt kanyargunk csak, mindenem
sajog már.

- Alonso Jogos a panaszod, én jó
Öregem. Néha én is lankadok,
Alig bírom tovább; ülj le, pihenjél.
Én meg feladom a reményt, csak áltat,
Hagyjuk: akit kerestünk, vízbe fült;
A tenger gúnyosan nevet, hogy itt a
Parton keresnénk őt. Adjuk fel inkább.

- Antonio (félre, Sebastianhoz)
Örülök, hogy így elcsüggedt. De te,

Hallod, le ne mondj egyetlen

Kudarc miatt a tervről.

Sebastian (félre Antonióhoz) A legelső
Alkalmat megragadjuk.

Antonio (félre, Sebastianhoz) Még ma éjjel;
Elnyűtte őket az út, így aligha
Őrködnek oly éberen, mint amikor
Frissebbek.

Sebastian (félre, Antonióhoz) Szót se többet; még ma
éjjel.

Ünnepélyes és különös zene; a (láthatatlan) magasban Prospero
jön. Különféle Alakok jelennek meg, gazdagon megrakott
asztalt hoznak; körbetáncolják, mozdulataik bókoló köszöntést
fejeznek ki; hívják a királyt, jönne lakomázni; eltűnnek.

Alonso Mi ez a dal? Halljátok, híveim?

Gonzalo Édes, csodás zene!

Alonso Hála ég, egy gazdag ház. –

Sebastian Most már elhiszem, hogy
Vannak egyszarvúak; s Arábiában
Egy fa a fönixek trónja, ma is
Ül ott egy és uralkodik.

Antonio Magam

Is elhiszem. Gyerünk, megesküszöm,

Igaz mind: az utazók nem hazudtak,
Bolond, aki kételkedik.

Gonzalo

Ha ezt én

Nápolyban elmondom, ki hiszi majd?
(Azt, hogy láttam ilyen szigetlakókat
- Mert ezek nyilván e sziget lakói -,
Akik rémes alakjuk ellenére,
Bizony, kedvesebbek, mint bárki ember,
Szívélyesebbek, mint ott mifelénk a
Legtöbb szív.

Prospero

(félre) Jól beszélsz, becses uram, mert
Köztetek jó páran az ördögöknél
Is rosszabbak itt.

Alonso

Én is bámulom

Alakjuk, mozdulatuk, hangjaik - ha
Szavuk nincs is -, némaságuk beszédnél
Ékesebb.

Prospero

(félre) Végét várd, aztán dicsérd.

Francisco

Furcsán eltűntek.

Sebastian

Fő, hogy a lakoma

Pompás, és reánk fér.

– Felsőged nem lát hozzá?

Alonso

Én ugyan nem.

Gonzalo Uram, ne félj. (Hát gyerekkorunkban
Hittük volna, hogy léteznek bivaly
Formájú hegylakók, húsos nyakak
Lebernyegekkel? Másoknak a melle
Alján nő a feje? nem biztosítunk
Ötszörös pénzzel távoli utakra
Futó hajókat?)

Alonso Jó, legyen, együnk,
Ha utolsó vacsorám is – hiszen
Ami szép volt, elmúlt; testvéri herceg,
Kövessd a példánk, tarts velünk.

Villámlás-dörgés. Jön hárpia képében Ariel; szárnyaival az
asztalra csap, és a lakoma – egy különös gépezet segítségével –
eltűnik.

Ariel Három bűnös ember! íme, a Sors
- Melynek törpe világotok csak eszköz,
Akármi részével, - a telhetetlen
Tenger ide vert titeket e pusztá
Szigetre, mert nem vagytok emberek
Közé valók. Hát tébolyodjatok meg,
Vízbe fojtsátok, kössétek a fákra
Hitvány magatok.

Alonso, Sebastian etc. kardot ránt.

Hülyék!

A Végzetet szolgálom: kardotok
Bármi edzi, a vad szelet előbb
Sebezheti, könnyebben ölheti
A dülva egyre záruló vizet, mint
Hogy egy tollamnak ártson.
És hogy lesújtson,
Erőtökhöz túl nehéz már a kard,
Föl se emelhetitek. Most pedig
Emlékezzetek - ez dolgom -: ti hárman
Elűztétek Milánóból a jó
Prosperót, ki a tengerre, vele
Ártatlan gyermekét: itt a fizetség,
A rút bűnt nem felejtik szent Erők.
Így zúdult víz és part és vele minden
Teremtmeny ellenetek. Fiadat már
Elvették, Alonso; és üzenik
Általam: kínhalálnál iszonyúbb sors
Vár rád, üldöz lépten-nyomon, nem enged,
Ádázul tépáz, mint az átok, és itt,
E puszta szigeten nem vár reád más,

Ordító orgonája búgta volna
 Prospero nevét: nagy vétkeket vele.
 Így lett fiam ágya iszap; de én
 Letúrok mérőn-mélyek alá, hogy
 Melléfeküdjem, fúlva.

El.

Sebastian

Én

Levágom e rémet.

Antonio

Segítek.

El Sebastian és Antonio.

Gonzalo

Őrjöng mindhárom: bűnük, mint a lassú
 Méreg, most kezdi marni lelküket,
 Sok időre rá. Kérem fürgeségtek,
 Fussatok utánuk, már nehogy a
 Vad indulat valami rémeset
 Tétessen velük.

Adrian

Kérlek, tarts velünk.

El mind.

Meddő ugarföldje legyen az; és
 Öröm virága helyett dudva, gyom
 Borítsa házastársi ágyatok,
 Hogy megutáljátok: hát jól vigyázz,
 Így hull rád csak szent fény.

Ferdinand

És úgy reméljek

Boldog napokat, hosszú életet,
 Gazdag szerelmet – hogy nincs az a csábos,
 Sötét zug, alkalom, melytől silányabb
 Szellemünk lüktet, nincs, hogy tiszta vágyam
 Hitvány kéjjé silányítsa, lerontsa
 Azt az ünnepet, mely után vagy azt
 Hihetem, a Nap elakadt, vagy azt, hogy
 Leláncolták az Éjszakát.

Prospero

Derék szó.

Várj hát, szólj vele is; ő a tiéd.
 Hé, Ariel! Szorgos szolgám, gyere!

Jön Ariel.

Ariel

Mit kér hatalmas gazdám? Itt vagyok.

Prospero

Kisebb szolgálóimmal a legutóbbi
 Dolgot jól csináltátok; kérem így ma
 Újabb csínyetek. Hozd a csapatot,

Milyen hatalmat kaptál, legyetek
 Fürgék; mert e fiatal pár szemét
 Még el kell kápráztatnom a
 Művészetemmel, ahogy ígértem, s
 Ahogy várják is tőlem.

Ariel Most, azonnal?

Prospero Szemvillanásra.

Ariel Ki se mondtad még: “lehet”,
El se szállt a lehelet,
Itt lesz minden
Kedvesed,
Mesterem így már szeret?

Prospero Rajongva, remek Ariel. De akkor jöjj,
Ha szólítalak.

Ariel Mesterem, így lesz.
 El.

Prospero Szavad ne feledd; fogadalmadon
Ne lazíts – lázítás minden lazítás
A forró vérnek: légy mérsékletesnél
Mérsékletesebb, vagy jaj neked!

Ferdinand Úgy lesz,
Uram! ; szívemen szűzi, hideg hó
Hűti vad májamat.

Prospero Úgy. Sose másképp.
És most, Ariel! Sok szellem legyen,
Kavarogjanak – menj és légy ügyes!
Most csönd! csak ámulni! szót se!

Finom zene.
Jön Vénusz.

Vénusz: Édes dombomnak hajlatán
Tündér látomások lebegnek,
A Nap is elbújik talán
Borulatán a fellegeknek;
Mohón irigykedik az ég
Itt kószáló kedves fiúkra,
E szép táj nekik nem elég
Egyszer... jönnének mindig újra.
No gyertek, gyertek, jöjjetek,

Ámuljanak a fellegek,
Izmos lábakkal lejtsetek,
Világokat felejtsetek,
Édes dombomnak hajlatán,
Hogy csak hírének hallatán
Megborzongjon maga a szellő,
Ha megnyíló virágokat
Megtermékenyíteni eljő,
A szellő, az örök lovag.
A többi: angyal-változat,
Elbocsátom mindet, lebegve
Szépségemnél fakóbb egekbe.

Ceres

Szépségednél fakóbb egek
Éltetnek barna földeket,
Érlelnek szőlőfürtöket,
Ragyogtatnak kalászatokat,
Adják sörüket, borukat,
Biztatgatnak halászatokat,
Hogy erejüket ne kíméljék,
Türelmüket próbára-mérjék,

Enyém, határtalan, a mérték,
Méretlenéig a határ,
Enyém, ajándékba, az érték,
Amit a mohó kéz kitár,
Tőlem kél érte vak viszály,
De a belátás is belőlem
Fakad, ha jó a sors, időben,
Ha bal, ha rossz: borul a hant,
Mi fent volt, nyugszik már alatt,
Ám a rögnek új zöldje sarjad,
Velem élénkül meg a parlag,
Lehiggadók engem akarnak,
Csalók, ölök, fondor hatalmak
Nem jutnak nálam semmire,
Erőm könnyen teríti le,
Akinek nincs hozzám hite,
Tör csak, ront csak valamire.

Juno

De önzőek, de gőgösek
Vagytok ti, örök istenek!

De gyarló is örömetek!
Ezt a szép párt felejtitek?
Mintha külön vidékeken
Élne a boldog érlelődés
Meg a szépséges szerelem!
Másutt élnénk meg a tavaszt,
És a dús nyár nem ugyanazt
Kínálná, épp csak más alakban,
Teltebb, érettebb változatban!
Ifjú pár: Vénusz és Ceres:
A gyönyörűség és az ész.
Ez nem vitás. De hova lesznek,
Ha valami többet felednek:
Az összetartó Szellemet,
Mellyel Juno véd titeket.
De most elég. Nagy szavakat
Nem tűr a boldog pillanat.

Háromszorosan istenülve
 Sorsotok gond és baj kerülje.
 Ölén az összetartozásnak
 Születik a legszebb varázslat.

Nehogy még az áldásra átok
 Jöhessen.

Prospero (félre) El is feledtem, Kalibán, a dög,
 Társaival mit tervez ellenem,
 Percek kérdése csak, és nekilátnak.

Ferdinand Micsoda szellemalakok!
 Elbűvölő szép látomások!

Prospero Jobb, ha a szádat befogod,
 Nehogy még az áldásra átok
 Jöhessen.

(A szellemekhez)

Szép volt: de most elég, menjetek.

Ferdinand Furcsa: apád így indulatba jött;
 Vajon miért?

Miranda Mindmáig sose láttam
 Ilyen dühösnek, kedvtelennek.

Prospero

Úgy látom, fiam, hogy lehangolódtál,
Mint aki fél: nyugalom, kis uram.
Ünnepünk véget ért. Színészeink, mint
Mondtam neked, szellemek voltak egy
Szálig, és levegővé váltak: ahogy e
Látomások mindegyike, az élet
Felhős tornyai, büszke palotái,
Szentélyei, maga a földgolyóbis,
És minden népei köddé omolnak,
Ez a lényegtelen ünnepi cécó
Hú képe volt ennek – már nyoma sincs.
Olyan anyagból vagyunk, mint az álmok,
Kis életünket álom koronázza.
Ingerlékeny vagyok, fiam, bocsásd meg
Vén fejemnek – ifjú vagy, ne zavarjon;
Ha tetszik, bújjatok be, pihenőre,
Kis tanyám zugába; én járok egyet,
Hogy megnyugodjam.

Ferdinand, Miranda

Kívánjuk neked.

El.

Prospero

Egy ötletet! Gyere, Arielem.

Jön Ariel.

Ariel Csak a tiéd lehet. Tied vagyok.

Prospero Szellem, fel kell készülnünk Kalibánra.

Ariel Bizony, haduram: Cerest bemutatva
Már gondoltam rá; csak féltem, a végén
Megharagszol még rám.

Prospero Mondd csak megint,
Hol is hagytad a gazembereket?

Ariel Mondom, a fejüket vörösre itták;
Már a szelet csepülték, hogy merészel
Arcukba fújni; utána a földet,
Mit éri lábuk; de a tervüket csak
Nem feledték. Megvertem dobom,
Füleltek, mint betöretlen csikók,
Szemük guvadt, orruk kémlelve forgott,
Szívták a zenét: fülüknek varázs volt,
Mint borjú az új kapun át, úgy nyomultak
Utánam mocskos árkon, túskebokron,
Koszosan-véresen már: ott maradtak
Tanyád mögött a bűdös lápvidéken,
Úgy táncolnak, hogy térdük állukig
Rángatják riadtan.

Prospero Szép volt, madárkám!

Maradj láthatatlan továbbra is,
Így hajtsd ide bűvös falkám, a tolvaj
Gaznépet megkergetni.

Ariel Sietek.

Prospero Ördög, örök ördög, természetén
Nem fog a nevelés; ember belőle
Nem lesz, fáradásom kárba veszett;
És ahogy vénül és rútul a teste,
Úgy eszi lelkét a rák. Mind a hármat
Üvöltésig kínozom.

(Vissza)jön Ariel, tündökletes ruhákkal etc. rakodva.

Na, ide aggasd. Na!

Prospero és Ariel láthatatlan marad.
Jön Kalibán, Stephano és Trinculo, mind csuromvizesen.

Kalibán Csak halkán, könyörgök: a vaksi vakond meg
Ne hallja léptünk – itt az odúja.

Stephano Hé, szörny, a tündéred, akiről azt mondd,
jámbor tündér, igazából itt a bolondját járatta
velünk!

Trinculo Szörny, öreg, fülig lópisa-szagom lett, ami
nekem azért igencsak ellenemre van!

- Stephano És ugyanez van velem is, sőt. Szörny, ha
 megharagszom, hát megnézheted magad –
- Trinculo Akkor leszel csak veszett egy szörny, egy
 elveszett szörny.
- Kalibán Én jó uram, kegyelj még egy kicsit.
 Türelem. Mert amihez én segítlek,
 Feledteti keserveid. Hát halkan
 A szóval, itt ez éjféli világ még.
- Trinculo Az ám, de ha sárba veszett a hordó...
- Stephano Az nemcsak szégyen és röhej, te szörny, hanem
 pótolhatatlan veszteség is.
- Trinculo És ez még nagyobb baj, annál is, hogy tökig
 áztam: szép kis jámbor szellem ez a tiéd,
 szörny, hé!
- Stephano Hát én visszakotrom azt a hordót, még ha fülíg
 mocskos leszek is.
- Kalibán Királyom, esdve kérlek, türelem. Lásd,
 Itt nyílik a barlangja: lopakodj be,
 Tedd meg az áldott rosszat, akkor a
 Sziget a tiéd, örökre, ahogy
 Kalibán is halálíg talpnyalód lesz.
- Stephano Add a köved. Véres gondolataim egyre
 vadabbak.

- Trinculo Ó, Stephano király! Ó, nagyurunk, te! Kiváló Stephano! Nézd, micsoda pompás ruhák várnak rád!
- Kalibán Bolond, menj már; sok ócska rongy.
- Trinculo Hé, hé, te szörny! Tudjuk, mi a zsibvásári kacat, mi nem. Ó, Stephano király!
- Stephano Hajítsd csak ide azt a köntöst, Trinculo; azt a ragyogóját, kedvem támadt rá.
- Trinculo Meg is érdemled, nagyúr.
- Kalibán Ördög a bőrödbe, bolond! Ne bámuld E halom rongyot! Rajta, övele Végezz, öld meg, mert ha felriad, ízig Összecsípteti bőrünk, iszonyú Pástétomot csinál belőlünk.
- Stephano Nyughass, szörnyeteg. Madzag úrnő, nem az én lajbim ez rajtad? Na, végre lenn a madzagról a lajbi: hé, lajbi, a szőröd hull ki? Így nem leszel jó lajbi.
- Trinculo Ó, Stephano király! Vidd csak, szedd csak öröme, míg nem téged szednek le!
- Stephano Köszönöm a tréfát, hadd hálálom egy szép ronggyal; egy életem, egy halálom, míg országlok az országon, ez lesz a jelmondatom:

“Vidd csak, szedd csak örömrre, míg nem téged szednek le!” Micsoda ötlet – nesze, még egy rongy érette.

Trinculo Gyere, szörnyeteg, enyves kézzel, ami maradt, tűnj el az egésszel.

Kalibán Hagyd már ezt: csak az időt vesztegetjük,
Ő meg pucér csigává, alacsony
Homlokú szőrös majommá tesz minket.

Stephano Szörnyeteg, fogd a szád: segíts ezt cipelni,
különben kirúglak a
királyságomból. Na, hozd még ezt is.

Trinculo Meg ezt.

Stephano És akkor még ezt.

Vadászok zaja hallatszik. Különféle Szellemekek jelennek meg, kutyák, vadászkutyák stb. képében, és hajszozni kezdik a három alakot; Prospero és Ariel uszítja őket.

Prospero Hajrá, Murci, hajrá! Murci, fogd meg őket!

Ariel Cézár, Cézár, ott megy!

Prospero Morgó, Morgó, tépázd! Ördög, hej, Ördög!

Kihajtják Kalibánt, Stephanót és Trinculót.

Vad kísértetek szaggassák meg őket,
Görcsök rángassák rútináikat,

Fetrenghenek; bőrük foltos legyen

A csípésektől, rusnyák!

Ariel

Már üvölt mind!

Prospero

Úzess meg őket. Itt a perc, hogy összes

Ellenségem a kezemben van.

El.

ÖTÖDIK FELVONÁS

1. SZÍN

Prospero barlangja előtt.

Jön varázsló köntösében Prospero, vele Ariel.

Prospero Tervem kezd célba érni: a varázserőm
Működik, szellemeim jók, nekem
Dolgozik az idő. Hány óra van?

Ariel Hat óra lesz. Azt mondtad, uram, arra
Meg is leszünk.

Prospero Azt mondtam, amikor
E vihart kavartam. Mondd, szellemem, mi
Van a királlyal s népével?

Ariel Miképp
Parancsoltad, foglyok mind, úgy, ahogy
Hagytad őket; a kis hársfaligetben.
Moccanásuk
Nincs míg te nem engeded. A király,
Öccse és az öcséd igen letört, és
A többiek miattuk búslakodnak,
Tenger a gondjuk; legfőbbképp azonban
Néki, akit így nevezte: “A jó vén
Gonzalo”, könnye öntözi állát,
Mint téli ereszlöttje. Oly erővel

Köti őket varázsod, hogy ha látnád,
Szánnád őket még.

Prospero Szellem, azt hiszed?

Ariel Ha

Ember volnék, uram, én –

Prospero Persze, én is.

Te, aki levegőből vagy, szívedre
Veszed siralmuk, hát akkor magam,
Fajtájukbéli, ki éppúgy ismerem a
Szenvedély ízét, ridegebb lehessek
Írántuk, mint te vagy? Igaz, halálra
Sértett nagy gonoszságuk, nemesebb
Lelkem mégis azon van, hogy legyőzze
Bosszúvágyát: ritkább erény a kegy
Gyakorlása, mint a harag: Gyere! ha bűnük
M megbánják, részemről nem éri őket
Semmi megtorlás. Törjön a varázs, menj,
Oldozd el őket, Ariel, legyen
Mind újra szabad.

Ariel Így teszek, Uram.

El

Prospero Liget, csalit, patak, domb, kis tavacsák
Tündérei, és mind, kik nyomtalan

Úzitek a fogyó Neptunt, de már ha
Megtér, elszöktök; félig-telt babák, kik
Hold fényén jártok tisztás-forma táncot,
Juhok nem látta zöldön; éji gombák
Szedésével mulattok, és örültök,
Ha szól az estharang; akikkel én
– Kicsi gyengékkal – teli delelőből
Éjfélt búvöltem, szeleket kavartam,
Hogy bömbölve harcoljon tarajos zöld
Tenger a kék éggel: hol vad dübörgés
Lángolt tőlem, Jupiter büszke tölgyét
Meghasítva; ráztam rettenetes-tömb
Szirteket, fenyőket téptem tövestül,
Cédrusokat: sírok nyíltak szavamra,
Holtaikat kivetve, fussanak szét
Búvöletemmel - e varázserőt
Mert túl nyers, elhagyom most; még az egyszer
Égi zenét zendítek - szóljon akkor! -,
Igézze silány foglyaim - nekik
Való ez! -, aztán törjem el a pálcám,
Temessem ölekre a föld ölére,
Vessem könyvem mind mérőón-nem-érte
Tenger-mélyekre.

Ünnepélyes zene.

Jön Ariel, mögötte eszelős taglejtéssel Alonso, őt kíséri Gonzalo; Sebastian és Antonio hasonló állapotban követi őket, mellettük Adrian és Francisco: mind belépnek a körbe, melyet Prospero vont, s ott állnak megbűvölten; Prospero figyeli a hatást, megszólal:

Prospero Ünnepélyes zene, dúlt képzelet
 Legjobb vigasza gyógyítsa velőd,
 Mely koponyádban kábán forr. Varázs köt,
 Ne moccanjatok.
 Oszlik lassan a bűvölet; ahogy
 Hajnal lopózik az éjre, feloldva
 Sötétjét, ébrednek érzékeik,
 Tisztább eszük füstköpenyét így
 Fejtik le. Ó, Gonzalo, én derék
 Megmentóm, most hű szolgája uradnak,
 Aki épp urad! Meghálálom azt
 Szóval és tettel. Irgalmatlanul
 Bántál velem és lányommal, Alonso:
 Pártolta, szította e bűnt fivéred.
 Sebastian, ezért bűnhódsz. Az én
 Hús-vér öcsém, a lelkiismeretlen,
 Beteges nagyravágyó, épp úgy

Na jó, de most még láthatatlanul szállj
A hajóra – a matrózok alusznak,
Fedezékben; a kormányos
Van csak ébren.

Hozd ide, kérlek, méghozzá azonnal.

Ariel
Annál is sebesebben, még a lég sem
Fékezi sebes röptömet!

El.

Gonzalo
Mennyi kín, kavarodás, csoda, csalfa
Tünemény hona ez: hogy mentene
Minket a rémhelyről az ég!

Prospero
Király, nézd,
Prosperót, Milánó elvert urát!
Bizonyosodj meg róla, eleven
Herceggel szólsz, ezennel átölellek;
Szeretettel köszöntelek egész
Kompániáddal.

Alonso
Már hogy az vagy-e,
Vagy újabb varázslat játszik velem,
Nem tudom én itt; ütőered érzem,
Hús-vér ember volnál; tény, amióta
Látlak, elmém csitul: mert az imént még

Örület dúlta – és ha igaz ez mind,
 Hát ritka történelmi esemény!
 Lemondok a trónról, és kérve kérlek,
 Bocsáss meg mindenért. – De Prospero hogy
 Élhet, hogy lehet itt?

Prospero Nemes barátom,
 Hajlott korod tisztelet illeti,
 Ölelem először is azt.

Gonzalo Valóság
 Ez, vagy álom, nem esküszöm.

Prospero Kering még
 Benned a sziget bűvölete, nem látsz
 Hű szemedtől. Ég hozott jó barátok.

Félre Sebastianhoz és Antonióhoz.

Jómadarak, a felségárulásra
 Most ráfizethetnétek: de ezúttal
 Néma a szám.

Sebastian (félre) Ez itt maga az ördög.

Prospero Nem. Romlott úr – mert hogy öcsém, e szóval
 Nem mocskolom szám -, megbocsátom összes
 Szennyedet; hercegségemet pedig

És királynéja lenne Nápolyunknak,
S én volnék, hol fiam most, az iszapban.
Leányodat hogy veszítetted el?

Prospero

E viharban most. Látom, az urak
Ámulnak ezen a találkozáson,
Nem tudják hol áll a fejük, alig
Hisznek szemüknek, szavuk mintha a
Túlvilágba fúlna: de legyen akárhogy
Jó elmétek dolga, bizonyossággal engem
Láttok itt, Prosperót – aki Milánó
Igazi hercege, akit kivertek
Onnét, de a víz e szigetre verte.
Ura lennék – itt tört hajótok. Erről
Most ennyit; napszám hosszú mese, nem
Reggelihez való csevej, sem első
Viszontlátáshoz. Üdv, urak; e barlang
A palotám: szolgám alig akad, nincs
Alattvalóm – könyörgök, nézzetek be.
Hercegségem visszaadtad, ezért hadd
Fizessek neked igazi csodával;
Lesz akkora örömed, mint nekem
A hercegség megint.

Miranda és Ferdinand sakkozik.

Antonio DNÁNIDREF SÉ ADNARIM

Miranda Édes uram, ne

Akarj kijátszani.

Ferdinand Drága szerelmem,

A világért se tennék olyat.

Miranda Ó, hát

Ha tucatnyi királyságom kicsálnád,

Azt se bánám.

Alonso Látomásos sziget,

Ha az vagy, most másodszor veszem el

Drága fiam!

Sebastian Csoda, csoda!

Ferdinand A tenger

Irtóztató, de megirgalmaz olykor;

Ok nélkül átkoztam.

Alonso Boldog apád

Áldása legyen iránytűd örökkön!

Gyere, mondd el, mi ez, hogy élsz? Hogy itt vagy...!

Miranda Csoda! Hány kedves arc! Az emberek

Ilyenek hát? De szépek! Drága új világ,

Melyben ilyen nép van!

Prospero Új - neked.

Nem káromkodsز? Megszeppentél a parton?

Mi újság?

Kormányos

A legjobb újság, uram,

Hogy megvan a király, és vele összes

Társunk; aztán jön, hogy hajónk, amelyről

Három órája azt hittük, összetört –

Tessék, épen áll és vár, a vitorlák

Feszülnek, újdonat!

Ariel

(félre, Prosperóhoz) Uram, azóta

Tettem mindezt.

Prospero

(félre, Arielhez) Én tréfás szellemem!

Alonso

De hát ilyen nincs! Képtelen csodákra

Még képtelenebb. Hogy jössz te ide?

Kormányos

Uram, ha azt hinném, ébren vagyunk?

Elmondanám az álmom. No: aludtunk,

Mint a heringek, egybenyomva – hát

Erre furcsa zajok támadtak, és

Az üvöltés, bőgés, láncsikorgás,

Zúgás felriasztott minket: gyerünk,

Ez rémes, hajrá a szabadba! Ott mit

Látunk, a vízen táncol szép hajónk,

Épen, királyian; a kapitány

Csak nézte – erre, mondom, megbocsásson,

Megint mint álmodókat, felragadtak
És idehoztak minket.

Ariel (félre, Prosperóhoz) Jól csináltam?

Prospero (félre, Arielhez)

Csodásan, édesem. Szabad leszel.

Alonso Ember még nem látott ekkora zúrt

A természet magától nem csinál

Ily bonyodalmat; látnoki erő

Magyarázhatja csak, mi ez.

Prospero Uram, ne

Gyötörd agyad e rejtélyekkel; én

Szentül ígérem, ha lesz rá időnk, mind

Megoldom néked, hamar: akármit találtál

Rendkívülinek, nem volt az. De addig

Fel a fejjel, bizalommal

Fogadj bármit.

(félre, Arielhez) Szellem, ide figyelj:

Oldozd el Kalibánt és társait;

Jöjjenek ide.

Ariel el.

Nos, kegyes uram?

Feledtük: némelyek még

Hiányoznak a becses társaságból.

(Újra) feltűnik Ariel, behajtja lopott göncében Kalibánt, Stephanót és Trinculót.

Stephano Mindenki felel mindenkiért, senki se a világ közepe, a világ jó szerencse, semmi más. –
Kurázsi, szörnyeteg öregem, csak kurázsi!

Trinculo Ha jó spionok ezek itt az üregükben, öregem, nem akármit látunk!

Kalibán Ó, Setebos! ezek jó szellemek már!
De szép a gazdám! Attól rettegek csak,
Hogy meg is büntet szépen.

Sebastian Ha, ha, ha!

Antonio, mik ezek a
Csudák? Megvehetők?

Antonio Ez
Olyan, mint egy hal – a piacra való.

Prospero Nézzétek a gúnyájukat, urak:
Gúny az ilyen élet. Ennek a korcsnak
Boszorkány volt az anyja; de olyan, hogy
A holdat igazgatta ereje,

Két drágánk szent esküvőjén; utána
Megtérek Milánómba, s a halál
Lesz ott minden harmadik gondolatom.

Alonso Vágyom hallani történetedet: nem
Lehet unalmas.

Prospero Részletezve mondom;
Rá nyugodt tengert ígérek, a fürge
Szelek repítik majd királyi gályád,
Megleszünk. – (félre Arielhez) Ariel, csibém, utolsó
Dolgod ez: és akkor az elemek
Közé, fel! Térj meg szabadon. –

Mind el.

EPILOGUS

Elmondja Prospero

Eltűnsz, varázsok ideje,
Maradt a magam ereje,
És az kevés: hogy Nápolyig
Eljussak vagy maradjak itt,
Tőletek függ. Engedjetelek,
Megkaptam hercegségemet,
Kegyelmet osztottam, legyen
Hát a múlt kopár szigetem;
Ne kössön meg bűbájotok,
Kézetekkel feloldjátok.
Friss lehelet, jöjj, messzi partot
Így érjek, ne valljak kudarcot;
Tetszeni vágytam. Ám kitetszett:
Művészeteknek, szellemeknek
Köre oly szűk. Kétségbeesnék,
De édes imák védenek még,
És a gyógyulás kényszerével
Talán új kegyelem vezérel.

Ha vártok hát bocsánatot,
Nekem is mind megbocsássatok.

